

B-1309

Duplum

JÕULU

VÕRU
EESTI
APOST
LIKU
ÕIGE
USU
PRAOST
KOND

A. LAIGO

1931

181269

7072

Jõulu laulud.

Kristus sünnib, kiitke! Kristus tuleb taevast, minge vastu! Kristus on maa peal, tõstke ennaft kõrgesse! Laulge, kõik maailm, Issandale, Ja kiitke Seda, inimesed, rõõmsast' lauldes, Sest Tema on väga auks saanud!

Pealaul.

4. viisil.

Sinu sündimine, Kristus, meie Jumal, Walgustas maailma tõetundmise valgusega, Sest temas õppisid tähtede teenijad Uhe tähe läbi, Sind, õiguse päikest, kumardama Ja Sind, kõrgelt päewatõusmist tundma. Issand, au olgu Sulle!

Laul nr. 1.

Viisil: Siion magab.

Miks nii hilja õhtukellad Meile tornist kõlawad? Kirikutes miks nii hulgas Rüünlad kaunist' säravad?

Täna on ju rõõmupüha, Rallim kallimatest see, Sest sel õösel sündis ilma Jeesus — Jõululapsuke.

Kirik hiilgab tulemeres, Wiiruk keerleb ülesse Selle auks, kes wäetiksena Usus Neitsi sülesse.

Sellel helistame kelli, Sellel kõlab meie laul: Jumal' au kõrges olgu, Rahu olgu ilma peal!

Laul nr. 2.

Viisil: Kui armsad on Su hooned.

Nüüd Jumal Jse meiega! Oh, mõistke seda, rahwad! Ja waatkem, kuidas armuga Ta oma Poja saadab, Kes peastab patust, needmisest Ja wõidu saab ka surmawäest, Ning kõigil' elu annab.

Kui rõõmus on kõik ilmamaa, Et Jumal ilmub lihas; Ta söimes wäikse lapsena On aset wõtnud koopas, Ta meid nii väga armastand, End taewa troonilt alandand, Et kõiki rõõmustada.

Nüüd jõulupüha jälle käes, Meil' eluvalgus paistab! Ja kõrgelt taewast imewäes Üks laps meil abiks tõttab, Et lõppegu siis häda, piin, Ra otša saagu wiha, waen Ja rahu maa peal olgu!

Laul nr. 3.

Wiisil: Rui suur on Siionis.

Suur Looja tuleb taewast maha, Et meie juures elada, Sest Ta ei wõinud waewa näha, Mis inimene kannatab. Et mingem palwes wastu Talle Ja laulgem Peastja Jumalale:

Au, kiitus taewas kõrges olgu, Meil' sündind Jõululapsuksel Ja püha rahu maale tulgu, Meist olgu heameel Jumalal, Kes inimese uuendanud, Meid taewani on ülendanud.

Laul nr. 4.

Wiisil: Oh Sa õnnistud (41).

Oh Sa õnnistud, kõigist kiidetud Püha taewalik Neitsike! Sa nende julgus, Sa nende kindlus, Kes on hädas, kurwastuses abita.

Oh Sa õnnistud, kõigist kiidetud Usklikkude hingerõõmustus: Sa oled abi, Sa oled tugi Wanadel ja wäetimatel alati.

Oh Sa õnnistud, kõigist kiidetud, Wägew taewalik kaitseja! Meid ikka aita kõik pattu wõita. Palu meile omalt Pojalt õnnistust.

Oh Sa õnnistud, kõigist kiidetud, Jme Neitsi ja Ema ka! Ülendud meelel, kiituse keelel Sulle wagad kiidulaulud laulame.

Laul nr. 5.

Wiisil: nr. 5, omal wiisil.

Ilm andnud ennast rahu hoolets, Rui küünlad tähed säravad; Rõõm igal pool, näib nagu oleks Läind lahti taewa wärawad.

Hing, keda waewab ilma kära, Nüüd magust rahu maitsuma saab; See film, mis kaotand rõõmusära, Aut selgust jälle omandab.

Ja ingli-koori hulgad täna On lendmas kõrgel taewa all, Et kuulutada rõõmusõna Maailmale sel pühal ööl.

Nad kutswad sinna meid, kus selgelt Tõe täht on lõõnud hiilgama, Kus kaduma peab pisar palgelt, Kus õitseb õnne kodumaa.

Ra nüüdki taewa lauluheli Meil kostab nii, kui wanal a'al: Teil rahu, headus täitku meeli, Au olgu kõrges Jumalal!

Laul nr. 6.

Wiisil: Rui suur on Siionis.

Ras kuuled, hing, sa rõõmu heli? Need inglid taewas laulawad, Sest Neitsist sündind armu Jumal, Kõik Teda lauldes kiidawad. Oh minu hing, ka ärka üles! Ja wõta Kristust kiita lauldes.

Sest paradüüsi rõõmu, rahu On sulle kingiks toonud Ta. Ta juure tõtta, sind Ta ootab, Rää sulle wastu sirutab. Rui poega sind Ta wastu wõtab, Ta sulle Jse wastu tõttab.

Ta igawene arm on Jse Ja elu annab sinu eest. Sa palweta: Ta näeb ja kuuleb Ja pühib sinu filmad weest. Kes Tema hoolets ennast annab, Ta heldest' selle taewa kannab.

Täna Neitsi annab elu Rõigest loomast Rõrgemal', Maa toob koopa elupaigaks Igawesel Jumalal.

Inglid laulwad kiidulaulu, Rõõmustawad karjased; Täht, see kaugelt ida piirilt Sarkadele näitab teed.

Olge rõõmsad siis, kõik loomad, Inimesed, hõisake: Igawene Jumal ilma Sündinud, kui lapsuke.

Jufluse salm.

Wiisil: nr 24.

Südamest siis ole rõõmus, Hõiska, ristitogudus! Sinule on sündind Jeesus, Kelle nimi: lunastus. Seda wõtkem tänada, Seda ikka paluda: Meie juure, Jeesus, jae, Kui on õhtu, weereb päew.

Lõpulaul.

Wiisil: nr. 24.

Ristirahwas, ole rõõmus, Ole rõõmus Issandas, Mõttele, suur ja sala sündmus Geisab täna meie ees: Wahesein on langenud, Leekiw mõõk ka kõrwaldud, Keerub lahkub elupuust, Awab Paradiisi ust.

Issa Sõna igawene Wõtab endal' põrmu näo, Sünnib ilma armuline — See on Looja helde nõu. Wabastatud effijad, Hüüdkem Armutoojal nüüd: Neitsist sündind Jumal, Sa Meie peale halasta!

HC. Luuka 2, 1—20. Lit. Kal. 4, 4—7, Matt. 2, 1—22.

Õrge fartte!

„Kuulge seda kõik rahwad! Pange tähele kõik, kes teie maailmas elate, niihästi halwad kui suursugu rahwad, rikkad ja waesed ühtlasi! Amen.
(Paul 49, 1).

Nii tahaksin hüüda kõikide poole suurel ja kallil jõulupühal. Tahaksin näha õnne- ja õnnistuseaega, millal kõikide maailma inimeste huuled kallil jõuluhommikul pühalikult kordaksid sõnu: „Au olgu Jumalale kõrges ja maa peal rahu, inimesil hea meel.“ (Luuka 2, 14). Jah, au olgu Jumalale, kes on meile meelewalla andnud, hüüda oma Ainusüdinud Poja läbi ennast Issaks ja Tema armu läbi niikaugemale maailma edendanud, et nüüd iga meie sõna on kuulda ning käib läbi ühest maailma äärest teise (Paul 19, 5), ja kõrgel õhus linnud kartlikult taganewad inimese eest. Ja, rahu olgu maa peal, kus meie oleme

felle Lunastaja Jeesuse efindajad, kes tuli inimeste juure selleks, et kuulutada rahu neile, kes kaugel olid, ja neile, kes ligidal olid (Gaw. 2, 17), ja ära lepitada oma ristiwerega kõike: olgu see, mis taewas, wõi see, mis maa peal on (Kal. 1, 20). Issand, Sa nimetasid meid küll kõiki hella nimega „lapsed“, ja meie kui „Sinu lapsed“ peakime tänutundeks Sinu wastu üles näitama oma armastust. Kuid meie, „Sinu lapsed“, oleme halwaks läinud ja tänu asemel lööme Sinu südamesse, oma halwa südame ja elu poolest, uusi waluhaawu. Miljoneid inimlapsi on tõstnud sõja Sinu ja Sinu püha altarite wastu. Tuhanded püüawad Jumalat eitada teadusega. Siia kuuluwad: monistlik ja materjalistlik maailmawaade, ateistlik-loodusteadlik seletus põlwenemiseft ja arenemiseft.

Kuiwõrt sarnane seisukoht õigustatud ja põhjendatud, pole asi siin arutada, kuid tunnistama peame, et ühest osast teadusest on saanud ateistlik maailmawaade. Mõned rahwad on oma riigi ja poliitika kawaist jumala — ja usumõiste wihaga wälja heitnud.

Siia kuuluwad: sotsialism, kommunism ja mõnigi muu rühmitus. Need liikumised on laialdased ja mõjukad ja propageeritud ateismi poliitiliselt. Ka meil Eestis on seda liikit tegutsejaid palju. Ja nende tegutsemisel on saanud kannatada waimset ja materjalselt Wõrumaal asuwad apostliku õigeusu kogudused ja neile ustawaks jäänud kristlikud liikmed. Peale selle suuri waluhaawu sünnitab Jõululapsele — Jeesusele n. n. waimulik ateism, mis sõdib usu-tõe wastu. Ei tunnistata Jõululapse üliloomulikkü sündimist, Tema ülestõusmist, lunastust Kristuse surmas, taewaminemist ja Tema teist tulemist. Seda esitawad „kristlikud usu-teaduskonnad“, seda kuulutatakse sageli isegi kantsleis ja trükitõnas: see „ewangeelium“ leiab ahneid kuulajaid ja usujaid.

Armsad sõbrad Kristuses! Kui teie kõiki neid õpetusi olete omaks wõtnud wõi teie südameis on soow nende järgi käia, kas wõite teie siis piisafilmil pühäl jõuluhomikul tõstid jõulurõõmu ja õnnistust wõtta ning taewaliku kooriga laulda: „Au olgu Jumalale kõrges!“ Muidugi mitte. Olete teie jõulurõõmu südameist lastnud rööwida, siis sinna asemele on astunud saatulik — Kristuse wastane — waim, mis teie tõisse püha jõulurõõmu asemele kurbust, pettumust, riidlemist ja häbi juba siin maa peal külwab ja igawikus toob hinge hulatuft.

Sauval näen wenekeelset ajakirja „Panorama“ esimest numbrit. Kaane ilustuseks on werine hiiglakäsi, mis nõuab Lunastaja Kristuse templi lammutamist Moskwas. Jah, tõesti praegusel saatana külwajal tuhanded inimhinged turtsuwad wihast uuesti Jeesuse wastu tema werd nõudes. Nad on sirutanud oma roojased käed, et Jõululapsele tänu- ja rõõmupärja asemel suruda pähe uuesti fibuwitsakroon.

Armsad püha Kristuse koguduse liikmed ja jumalalapsed, ärge nõudke uuesti Jumala Poja Jeesuse werd, waid jääge kindlaks oma usus, millesse teie olete pühitsetud Püha Waimu läbi! Pange tähele kõik, kes teie maailmas elate, kui Jumala ingel teile sel aastal jälle kuulutab: „Ärge kartke! Ma kuulutan teile suurt rõõmu, mis kõigile rahwaille peab olema, sest teile on täna Taaweti linnas Õnnistegija sündinud, kes on Jeesus Kristus.“ (Luuka 2, 10, 11). Sellepärast, kallid usklikud sõbrad, wennad ja õed Kristuses, armsad kaaswõitlejad Jeesuse wiina-

mäel, kui tormawad elutormid teie ümber, kui waleprohwetite ja õpetajate poolst puhutud tuuled uluwad teie ridades ja kui rõhuvad teid rängad eluraskused, siis hüüab teile Jumala saadik: „Ärge kartke, sest teile on täna Taaweti linnas Õnnistegija sündinud, kes on Jeesus Kristus!“ Jättem siis hetkekski elumured, kahtlemised ja leigus maha ning minge rõõmuga ja usuga sündinud Kristusele wastu, sest tema läbi olete teie ärawalitud sugu, kuninglik preestriamet, püha rahwas, pärisrahwas, et teie peate selle wägewaid nõusid kuulutama, kes teid pimedusest on kutsunud oma imeliku walguse juure.

(Peet. 2, 9).

Aamen.

Wõrumaa praost, preester J. Randwere.

Jõulu walgus.

Hõista hing, sest sulle täna
Sündis Õnnistegija!
Waata, jõimes leiad Teda
Vihas, wäeti lapsena.
Waitses õhus ülewal
Inglid laulwad kiitust Tal'.
Tmestledes tarjajed
Ots'wad jõime juure teed.

Booja ei saa wiha tanda
Tgawesti looma peal':
Suurest armust wõttis anda
Lepitajaks Boja meil',
Kes kõik patu, needmise
Wõttis oma õlale...
Hõisakem juust, südamest,
Kiitkem Püha Lapsust!

Jeesus on see jõuluanne,
Mis me südant uueks loob,
Ja me pimestunud hinge
Hetteks jõulu-walgust toob.
Taewa õnnistusega
Wõtub kurbust tergita'
Hõista, ristikogudus!
Jeesuses su lunastus.

Kallis jõulu-walgus paistku
Õnneks eesti rahwale.
Püha jõulu-rahku täitku
Rõhututel südame,
Et kõik waimu kindluses
Püha Õigeusu sees,
Õnnelikud südamest,
Kiidaks Jõulu Lapsust!

Breester T. K o i.

Mis eesti wälja saata ähwardati.

(Mälestused 25 aasta eest). Ülempreester N. Päts.

Aeg möödub kiiresti — mööduwad sündmused, muutub elu. Juba rohkem kui 25 aastat on möödunud sünnimusest, kus Moisekatši mõisas, Wõru- ja Tartumaa piiril 1905. aastal 19. märtsil kell 5 wene sõdurid rahwa hulka tulistasid. Rahwa seast said tol korral paljud haawata. Kaks inimest — peremehe poeg Jaan Peepson ja lesenaise (sauniku) poeg (nimi teadm.) — langesid surma ohwriks. Kolmas ohwer oli mõisatöeline — Joosep Herr, kahe kuuliga haawatud, kelle saatus tänapäewani teadmata. Wangistati peremehe ja mõisatöelise üle kümne inimese, keda mäsulisena süüdistati.

Hädas ja ahastuses tuli üks kohalikest elanikest — Daniel Narusk minu juure abi otsima. Kurtis ja seletas rahwa häda ja palus eestkostmist ning kaitset wõimude ees.

Kohalikud elanikud polewat mingisugust mäsju tõstnud mõisa omaniku — parun Ed. Nolfeni vastu, nad kawatsewad waid tööstreiki, kui wallawalitjuse läbi esitatud palwe ei leia lahendust ja wastutulekut mõisa omaniku poolt.

Esitatud palwe sijuks olnud järgmised ettepanekud:

1) Mõisas maksew sunduslik tööorjus mõisamaa rentnikele (fantsikele) muuta ära, arwata ümber rahatajaks.

2) Maarenti alandada 10 rubla pealt 5 rbl. peale taadri kohta.

3) Müüa kohapidajatele mõisa metsast puid ja hagu, arwates $\frac{1}{2}$ sülda puid ja 1 süld hagu taadri pealt.

4) Ostukohilt müügihinna wõla-protsent alandada 6% pealt 5% peale.

5) Moisekatši mõisa korraldagu oma piirkonnas kiriku ja postiteede tegemist, millest mõisa pole osa wõtnud, aga täitsa loobunud.

6) Selgitada, milleks kasutatakse nõndanimetatud „adra-rahha“ maffu.

7) Kuwendiku wõi sulaste maa kasutamise kohta selgitada, kelle kasutada see jäänud.

8) Mõisa metsast müüa ehitusmaterjalipalke ka oma walla inimesile, aga mitte müüa kõik materjal wälismaale saatmiseks.

Jälgides ettepanekuid, wõis oletada, et rahwa meeleolu palwekirja esitusel olid mõjutunud agrar-majanduselised raskused ja pahed, aga mitte mingisugused poliitilised momendid Moisekatši mõisa waldkonnas.

Sundsin rahwaelu puudusi — see tungis südamesse. Sõitsin Riiga kuberner A. Paschlowi juure asja seiskorda selgitama. Palusin eestkostmist wangistatuile, püüdes tutvustada teda rahwa raske olukorraga.

Seidsin kubeneri poolt lahkete kohtlemist. Audientsil — jutulewõttel selgitades sünnimust, wiibisin ligi paar tundi. Kuberner tõendas, ta polewat warem kohaliku rahwa elu küllalt tunnustanud, — teda olewat ühekülgselt, walesti informeeritud.

Minu kubeneri juure sõidust olid warsti teada saanud kõik ümb-

rustonna mõisnikud, kes nüüd waenlust awaldasid ja kelle filmis nüüd muidugi mäsju-pooldajaks ehk õhutajaks muutusin.

Ülempreester Nikolai Päts.

Ülempre. N. Päts oli Wõru- ja Walgamaa praostiks 1914.—1918. a. Ta sündis 5. septembril 1871. a. Wiljandis, ehitusmeisteri ja põllumehe pojana. Alghariduse sai ta Pärnu linnas ja erihariduse Riia waimulikuse seminaris, mille lõpetas 1894. aastal.

Waimulikuse ametis oli ta preestrina Länna- filmas ja Rāpinas, kus ta Wõru- ja Walgamaa praostina awaldas laialisti ja mitmekülgselt tegevust. Rāpina linnakool (pärast muutus keskkooliks), posti-telegraafikontor, tellimajad ja ühisused, hariduse, karikuse, laubatarwitajate ja teised seltsid — kõigis neis on töötanud N. Päts esimehena, asutajana ja korraldajana.

Oma mitmekesise töö kõrwal on N. Päts, kelle kirjanuselised anded juba koolipõlwest märgatawad, itka tegewalt osa wõtnud ka kirjanuse loominguist.

Praegu töötab N. Päts usuõpetajana mitmes Tallinna keskkoolis.

5. sept. s. a. pühikeses N. Päts 60 a. sünnipäewa juubelit. Sel puhul Wõrumaa praostkond ühel meelel ja tänutundega soowib lugupeetud juubilarile edu ja jõudu ning Jumala õnnistust ja kaitset edaspidises töös Eesti Apostoliku Kiriku ja eesti rahwa kasuks.

Riias teostus warsti kubneri ümberpaigutus, minu wastu aga alustati tagakuusu aktiooni — kas ei saaks mind kui rahutut hinge Baltimaalt wälja saata Wene riismaale, wõi kaugemale ümber paigutada.

Minu sõitude wõi liikumiste järele walwamid nüüd alata politsei wõimud. Toimiti salapäralisi uuringuid ja ülekuulamisi andmete hankimiseks, kus ja mida ma kunagi rääkinud.

Inkrimineeriwaid — huffamõistetawaid põhjust ei olnud wististi kerge leida, muidu oleksin „linnuna lennanud“.

Seetkohjana, kes objektiivselt — erapooletult seisuforda kaalusid, olid minule seekord heatahtlikud — Wõru maakonna ülem J. Sholtkewitsch ja maakonna politsei wanem abi — Robusch, kes warem Wiljandis wiibides, minu sealset tegewust selles maakonnas

juba lähemalt oli tundma õppinud karstuse tegelaseks.

Õgatahes oma kiriku ja walitsuse wõimufandjate arwamisest muutusin „rahutuks hingeks“, mis minule isiklikult mõnegi närwliku momendi ja halli juuksekarwa on tinninud.

See oleks siis minu „hallipäewa“ mälestusi, kui wiibisin weel Wõrumaal, kus töötasin waimulikus ametis praostina ja rahwa seas seltskonna tegelaseks.

Rõõm ja kurbus on eluwennad. Olen Wõrumaa rahwa usalduses ja wastutulelikus osawõtus näinud ka helgeid rõõmutunde. Olen elule selle eest tänulik! Mis on weel armsam inimesele — kui kaunid mälestused, — kellel eluwintutused on jõudu jätnud inimhulgale kaasa tunda ja kui wõimalik, siis toetada sõna wõi teoga!

Tallinnas, 12. nowembril 1931. a.

Jõulud isata.

Jõuluõhtu. Wäike kuusele laual. Kiiinlad laotaksid toas laiali nõrka pühalikku walgust. Eewa juures ema kahe wäikse lapsega. Tütar Elsa waewalt saab kaheaastaseks ja poeg Ülo ligineb neljandale aastale. Tuba külm ja rõske. Miks ta ei wõi olla külm, kui põlukiwest seinad juba mitu päewa soojendamata. Rahanatuke lõppes ära toidumuretsemiseks, aga naaber, kes isale wõlgnes ja wõla tasuks lubanud anda puid kütteks, luskustas kõwasti oma puukuuri.

„Ema, mul on külm“, lausub poisike, ja wähe aja pärast jälle nutuse häälega: „Ma—a—a ta—a—h—a—a—n süü—a—a!“ — „Dota, oota, pojake, küll saab kõik, kui jõulurahuingel meile wõõrsile tuleb.“ Ja ema filmist kufkus palaw pisar. „Ema, sa jälle nutad? Ema, millal tuleb isa koju?“ kõneleb wäike Ülo. „Jah, millal ta tuleb? Ei tea seda mina,“ mõtleb ema.

Tuba kaks aastat möllab maailmasõda, külwates läänes ja idas häwitust ja surma. Miljonid inimesed lämbuwad waenuväljal oma weres kõigist lahutatud ja maha jäetud. Eugematu arw emasid õhkab leinates ja nuttes oma poegade järele.

Uga kes kogub ja arwab üles mahajäetud naiste ja laste pisaraid, mida sõda kaasa toonud. . . .

Alles aasta tagasi, kui ilus oli Remmelga perekonnas jõulupuu. Kuusel säras palju küünlaid ja ehteid. Tuba oli soe ja mugaw. Isa tuli kirikust, rõõmus ja hääd. Wõttis Elfakese sülle ja Ülo käe kõrwale üteldes: „Tule, pojake, ma laulan sulle ilusa laulu.“

Ja warsti kõlas jõulupuu juures pühalikult kaunis laul:

„Püha õõ, õnnistud õõ,
Kõik on maas, rahu sees,
Joosep walwab ja Maarjal weel
Singab lapsuke põlwele pääl:
Maga patuste rõõm,
Maga patuste rõõm!“

Ema waatas õnnelikult teisest toast ja walas rõõmupisaraid ning palwelikult kordas:

„Püha õõ, õnnistud õõ!“

Kuid nüüd, nüüd on kõik purustatud: wanaema, kes oli hea lastele ja aitas töös, suri. Wõõdunud maikuul kufuti mees sõtta, kus haawata sai. Ta lamab suures Petrogradi sõjawäehaiglas, kust kirjutas: „Waewlen walus. Õõstti ei saa silma kinni. Walu, walu ja ikka walu. . . . Tahaksin olla teiega, minu armsad, wastu wõtta suurt Rahuinglit oma wäikeses kodus. Kuid sõda, hirmus ja halastamatu, lahutas meid ja sidus mind tõwewoodisse. Kuid teie, mu kallid, ärge kartke! Paluge, paluge Jõululapsukest!“

Ja hädas olew ema langes põlwili, oma wäikest tüdart rinnale surudes sofstas ta end ristitähga õnnistades: „Sõimes sündinud Jumala Poeg, maailma Lunastaja, Sa meie elu, meie rõõm, meie lootus, halasta meie peale!“ Ja wäike Ülo, kes ema eestujul põlwili laskunud oli, tõstis käekesed Jõululapse pühakuju poole ja kordas nuttes: „Jõululapsuke, kuule minu ema palwet ja saada meie hea isakene koju!“ Ja tõesti, isa tuligi koju.

J. R.

Wõrumaa Praost ja Wõru Gesti Apostliku Õigeusu koguduse preester Johan Randvere

sündis 5. juulil 1887. a. Meerapala külas Wõrumaal (nüüd Tartumaa) taluperemehe pojana. Alghariduse sai Piirisaare Ap. Õigeusu kihelkonnakoolis. Oppis Tartu õpetajate seminaris ja omandas õpetaja kutse 1. detf. 1907. a. Preeftri kandidaadi kutseeksami sooritas end. Riia waimuliku Konfistooriumi juures 1. sept. 1914. a. Määratud Riia koolivalitsuse poolt Pedaspää küla abikooli õpetajaks, Tartumaal, 26. nov. 1906. a., üle wiidud sama koolivalitsuse käsul Mehikoorma, Wõrumaal, küla abikooli õpetajaks 20. sept. 1907. a. Määrati Riia waimuliku Konfistooriumi poolt Kuremäe naiskloostri koguduse kõhtriks ja wanemaks õpetajaks Kuremäe 2-klassilise kihelkonnakooli 9. sept. 1908. a.; üle wiidud samma ametisse Rāpina koguduse ja Rāpina 2-klassilise kihelkonnakooli juure 31. aug. 1910. a. Riia ja Miitami linna ülempiiskop Joanni poolt pühitsetud Wõru linna koguduse diakoniks ja ühtlasi määratud ta sama koguduse kihelkonnakooli õpetajaks 1. juulil 1916. a. Walitud Wõru linna poeglaste kerkikooli määraliseks õpetajaks 15. sept. 1917. a. Walitud Wõru Linna II Alg-

kooli määraliseks õpetajaks 4. sept. 1919. a., kus ta teenib senini. Mitropoliidi Aleksandri poolt pühitsetud Wõru koguduse preestriks 28. aug. 1921. a. Wõrumaa Ap. Õigeusu praostkonna täisfogu koosseisule poolt walitud praostiks 29. detf. 1927. a. 1931. a. 14. juunil waliti samma ametisse järgneva 3 a. peale

Rogu oma teenistuse ajal on ta agarasti Gesti feltskonna elust ja ühistegewusest osa wõtnud. Peale selle on ta pea kõigist õpetajaile korraldatud sumiseist täienduskursuseist osa wõtnud, mille tagajärjel 31. detf. 1930. a. sooritas täienduseksami ja omandas õpetajakutse õigused ühiseil alusel Gesti õpetajate seminaride lõpetajatega. Koolsa teenistuse eest kooli ja kiriku tööpõlul on talle juba endise Riia peapiiskop Joani poolt awaldatud tänu, aga isa mitropoliit Aleksander 16. XII 26. a. andis temale kuld-rinnaristi kandmise õiguse. 26. nov. 1931. a. pühitfjes praost preester J. Randvere oma 25-a. teenistuse juubelit kooli- ja kirikutööpõlul.

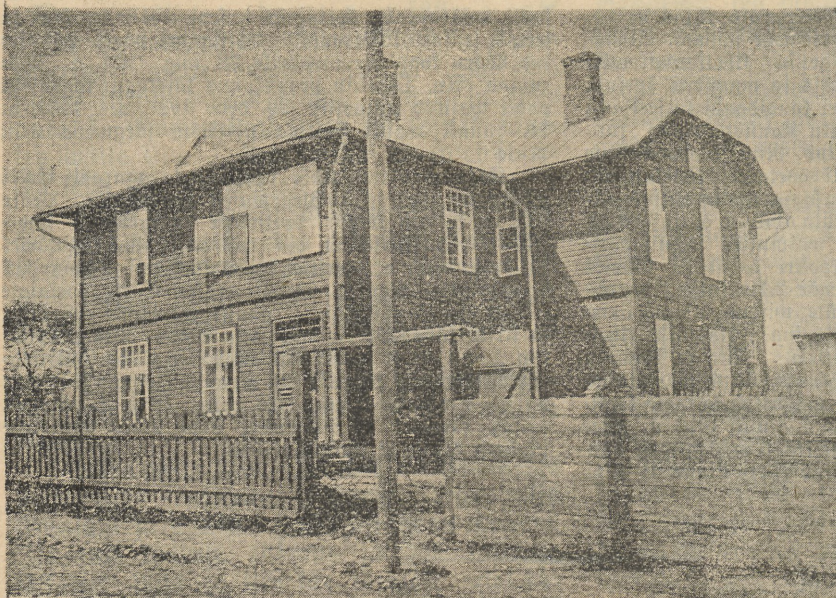
Wõru fogudus.

Wõru Cesti Apostliku Digeusu kirik.

Wõru kirik on wanemaid ja ilusamaid Apostliku Digeusu kirikuid Eestis. Ta on ehitatud 1804. a. ja pühitsetud püha usufannataja Katariina nimel. Hoone on kivist ja korras. Alles 1927. a. sai tehtud väliselt ja seespoolt kapitaalne remont 2450 fr. suuruses.

Peale kiriku on fogudusel veel Wõru linnas kaks elumaja, millest üks on ehitatud 1897. a. ja teine 1923. a. Esimene nõuab kapitaalset remonti. Wana foguduse maja pärast protsessis foguduse kohtus Wõru Maa-walitsusega, kes foguduselt seda maja wõõrandada tahtis. See protsess nõudis küll foguduselt suure ainelise kulu, kuid fogudus siiski waatab tagasi rahuldatus tundega, sest protsess lõppes foguduse kasuks. Samuti tuli fogudusel wägikaigast wedada kohtus Põllu-tööstöministeeriumiga kirikumaa pärast 1919. a. hakates, ja alles 30. okt. 1930. a. sai fogudus normaaltalu suuruses Wõru kirikumõisast maad tagasi. Ka maa protsessid kohtutes on fogudusele suurt ainelist kahju teinud. Kuid Sumal hoidis wäikest karja, ja nüüd Tema wägewal kaitsele wast fogudus saab elada rahupäewi.

Uus Wõru Apostliku Digeusu fog. maja,

mis 1923. a. fogudus ehitas ja peale 13.000 fr. maksmata läks. Asukoht Wõru linn, Tartu tän. 4-a.

Kirik on Jumala maapealne eluafe ja jumalateenistuse aumaja.

Tõsi küll: Jumal on waim ja tõsised kumardajad teeniwad teda waimus ja tões igalpool (Joh. 4, 24). Kuid kindel on ka see, et Issand ennast iseäranis neile ilmutab selleks ärawalitud kohis, ja kirik on esimene selliste kohtade keskel. Ta on nähtaw Jumala eluafe, Tema aumaja, Tema püha tempel (1. I. 5, 8. 26, 8). Siin on aset. Tema sõnad ja sakramendid, siin seisab Tema aujärg ja ohwrialtar, kus Ta ainusündinud Poja liha ja were wereta ohwrit tüuakse. Sellest selgub ka see asjaolu, et isegi need inimesed, keda õigusega Jumala elawaks templiks nimetatakse, ei ole kunagi kirikus käimisest loobunud, waid on hoole ja usinusega Jehoowa koja eluaset armastanud,

Sergei Aleksandri poeg Gusjew,

Wõru Eesti Apostliku Õigeusu kogud. kirikuwanem, kes pühitjes 18. okt. 1931. a. oma 12-aastaselt juubelit Wõru koguduse kirikuwanema ametis oleku puhul. Ta on agar, leplik ja hoolas isomees kiriku tööpõllul, sellepärast siinkohal soovime talle kauaks ajaks jõudu ja terwist temale nii armsaks saanud Wõru kirikuwanema ametis.

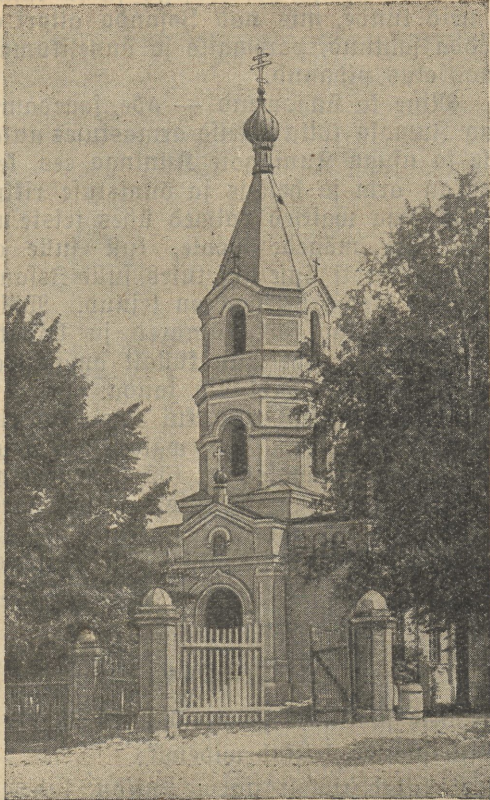
ikka armastuse ja auartusega sinna käinud ja neid tunde, mis nad Issanda altari ees mööda saatnud, paremaks ja õnnelikumaks omas elus pidanud.

Mine ka sina, wend — õde, sagedamini oma Jumala kotta ja seisja armastuses auartuse ja usuga Kuningate Kuninga ees, kelle käes on arm ja heldus ja õnnistuse rikkus. Saada oma waifsed palwed ühes teiste usklikuga üles mägede poole, kust sulle abi tuleb, ja tõesti sinu abi tuleb sulle Issanda käest, kes taewa ja maa on teinud. Wälja, uske taha, jäägu kõik elumured ja hoolitsemised ihu eest, seal saab küllalt omast waevast, miks seda weel siia kanda. Seal on talituse ja toimetuse töö kui päewad, olgu ometi siingi rahu ja waitus südames. Kuus päewa nädalas on töö ja waewanägemise jaoks, olgu siis ükski päew täiesti Issandale pühendatud, tema nime auks ja sinu enese hinge õnnistuseks ja igaweseks eluks.

Pr. K. U.

Elu mõte.

Burpuris ja kullas sätenab weel eha,
Wõitu wõtma hakkab widewik;
Kaste katab tihkest nurme, niidu, luha —
Udusse on mäkind ennast wõfastik.
Rahu-tund on ligi — kuulda, kuidas ainult
Oja woolab mööda kiwe wulinal,
Kuidas laskutades nutab õõbit wainul,
Kuidas kaasik kohab tuule õhinal.
Rahu leidwad kõik, — kuid miks on süda mures?
Ruhu ihkats tema sala-wärinal?
Kas siin elus — inimeste juures,
Kus lord hõiskab, kurdab, sünnib, kaob —
Murelaps wõib õnne, rahu leida
Siis, kui Õnnepäike alla waob?
Ürit' nagu liblik — inimene ilmas
Kustub nagu küünal, loodus' hõlmas...
Elu imeline awatleb ja kutsub,
Kui meil elus naerab lootus-päike,
Tundlik süda ründab, elutulest rufsub,
Kui ei häwita kõik kaugelt kärkiw aike.
Weel sul täitmata on ilmas kõrged sihid,
Wõitlustes, mis kätte saama pead,
Sinna poole püüad, tungid, waimus rühid —
Süda sunnib, mõttes seda tead.
Weel kui särab hõbetähtis kauge taewas;
Kumab nagu eesmärk kõrges telgis,
Mida ihkad wõita elus, hädas, waewas,
Mis ei kustu igaweses helgis...
M. Päts.

Walga Cesti Apostliku Õigeusu Püha
Issidori Peakirik.

Walga kogudus.

Walga Cesti Apostliku Õigeusu Peakiriku Kogudus on Wõrumaa praostkonna suuremaid apostliku õigeusu kogudusi. 1930. a. oli Walga koguduses 5557 liiget, millest mehi 2597 ja naisi 2960 hinge. Ta on asutatud 1845. a. Kuni maailmasõja alguseni oli Walgas kaks apostliku õigeusu kirikut ja kogudust: eesti ja wene. 1913. aastal 17. weebbruaril põles eesti koguduse püha Nikolai kirik ära, mis oli 1848. a. pühitsetud. Selle tõttu tuli kahel kogudusel ühe kirikuga läbi ajada, mis ongi aidanud mõlemate koguduste liitumist. Kogudus koostub eesti ja wene rahwusest, misjagune asjaolu Walgas ei ole olnud senini takistuseks koguduse ülesehitawas töös. Jumalateenistusi peetakse kirikus teatava korra järgi eesti ja wene keeles. Koguduse peakirik, mis ehitatud 1898. a., on awar ja ilus kivihoone. Ta on wiimastel aastail koguduse ja nõukogu hoolsal eestwõrtel põhjalikult remonteeritud. Kogudusel on aiamaad 1 tiin, mis on õue, hoonete ja aedade all. Kirikumaad, mis Wõrumaal,

Rasariitsa wallas asusid, riigistati 28. märtil 1923. a. kauguse tõttu. Koguduse rahaline aasta läbikäik keskmiiselt püüib 4200 fr. piirides.

Undeksandmine.

Krummacheri järele.

Rüütel Bruno oli rängasti teotanud rüütel Hildebrandti.

Hildebrandti süda kees meeletumast wihasst. Ta weetis kogu õõ uneta ning ei jõudnud ära oodata hommikut, et oma waenlasele kätte maksta. Waewalt hakkas koitma hommik, kui ta mõõga wõõle sidus ja teele läks.

Tee ääres seisis kabel. Et weel warane aeg oli, astus ta kabelisse, istus ja hakkas ajawõitaks pilte seintel waatlema. Neid oli kolm. Üks kujutas Jeesust purpurimantlis Pilatuse ees. Pildi alla oli kirjutatud: „Tema ei teotanud wastu, kui Teda teotati.“ Teine pilt kujutas Jeesust enne piitsaga peksmist. All seisis kiri: „Tema ei ähwardanud,

Johan Melts, Walga Cesti Apostliku
Õigeusu koguduse ülempreester,

sündis 2. jaanuaril 1879. a. Ta omab peale waimuliku hariduse weel keskkooli hariduse ja algkooliõpetaja kutse. Kooli- ja kirikupõllule on ta asunud 1. nov. 1895. a. Walga koguduse preestriks asus ta 1. aug. 1919. a. Kogu teenistuse kestel on ta õpetaja ametit pidanud ja seltskonna tööst agarasti osa wõtnud.

Jefimius Pelomas, Balga Eesti Apostliku Õige- usu Peatiriku koguduse köstri kohusetähta,

sündis 17. juulil 1863. a. Krüüdneri wallas. Öppis Prangli kihelkonnakoolis ja peale selle lõpetamist Tartu II õpetajale seminaris 1879. aastani. Oli Pangoti abifooli õpetajaks Nõo kihelkonnas 1884. a. arwates, kus teenis 8 a. ja peale selle 4 a. Nõo kihelkonnakoolis samas ametis. Oles Pangotis õpetajaks, pidas ta ka wallasekretäri ametit 1887. a. — 1891. a. Unipihas ja Ulilas. Oli köster-õpetajaks Rápina koguduses 22. nov. 1906. a. — 1. okt 1916. a., Plaani köster-õpet. 1. aug. 1918. a. — 1. aug. 1919. a., Vaitšna algkooli õpetajaks 1. aug. 1919. a. — 1. aug. 1920. a. omandas õpetajate täienduskursust kuite 1921. a. ja oli Wana-Antslas Reidli alg. õpetajaks 1. aug. 1920. a. — 1. aug. 1925. a., kust astus pensionile. 1. sept. 1930. a. astus Balga koguduse köstri koh. täitjaks. Koolsa teenistuse eest on talle endise Balti-
maa kooliwalitsuse poolt mitu korda raha näol au-
tasi määratud. Õpetaja ameti kõrwal on ta igal
pool seltskonnatööst osa wõtnud ja laulukoore juh-
tanud.

kui Teda alandati." Kolmas pilt kujutas
Jeesust risti peal, ning allkiri oli: „Isa,
anna neile andeks!“

Rüütel langes põlwilt ja hakkas palwe-
tama. Rui tema kabeлист wälja astus, koh-
tas Bruno teenrit, kes ütles:

„Minu peremees saatis mind Teie järele.
Tema on wäga haige ja soowib Teid näha.“

Hildebrandt sõitis temaga. Rui ta haige
Bruno juure jõudis, lausus see:

— „Andesta mulle minu ülekohus!
Olen wäga süüdi sinu ees.“

Hildebrandt wastas:

— „Wend, ma olen sulle juba täna
hommikul teeäärtes kabeлист kõik andestanud.“

Rui Hildebrandt koju tagasi sõitis, oli
tema süda rõõmus ja õhtune ehawaligus
paistus temale palju ilusam kui hommikune
koit.

R ä n d a j a.

Polikarp ja tema waenlased.

(Krummacheri järele.)

Polikarp oli apostli ja ewangelisti Jo-
hannese õpilane ning oli piiskopiks Smürna
linnas ristrahwa tagakiusamiste ajal.

Tema waenlased wihtasid teda, tema
aga oli alati rõõmus ja rahulik.

Kord ütlesid tema õpilased talle: —

„Mida rohkem meie sind näeme, mida roh-
kem sind tundma õpime, seda rohkem peame
imestust tundma sinu üle. Sind wõib wõr-
relda Danieliga lõwide augus. Igaft küljest
piirawad waenlased sind; ja ei ole kellelegi
kurja teinud, kuid nemad on walmis sind
ära neelama. Sina aga wiibid alati rahu-
likuna; kunagi ei ole meie näinud wihaft
pillu sinu filmist ega kuulnud walju sõna
sinu suust... Kuidas jõuad sa seda kõike kan-
natada?“

Piiskopp naeratas ja wastas: „Ras-
teie arwate, lapsed, et prohmet, kellega mind
wõrdlete, oli wihaft lõwide peale? Lõwidel,
kes mind piirawad, on ainult wõimus minu
ihu üle, minu hinge üle neil wõimuft ei ole,
seft selle olen annud Issandale Jumalale.
Polikarpil ei ole waenlasi, eht need küll teda
piirawad!“

R ä n d a j a.

Kes on mu ligimene?

Tee ääres põrmus, raskeis haawades

Ma lamasin kord walus, waewades

Ja mõtlesin seal suures ahastuses:

„Kus on mu sugulased, sõbrad, ligimesed?“

Päks mööda paljugi, kuid, ime, keegi neist

Ei kergitand mu rasket kannatust... —

Eht mõni soowiski, kuid edasi kõik tõtsid:

Reid elu huwid nähtawasti köitsid;

Mu kogu werine wiist kõiki kohutas.

Ja surmani, külm, mu filmi süigutas.

Ma huultel kustusiwad hüüded, ohked

Ja kustund filmist pifarad ka rohked.

Siis tuli üks, — mul õnnest täitus rind —

Ring peastja käega üles tõstis mind.

Ta täidetud waid armastuseft suureft —

Ma abi, armu leidfin tema juureft.

Mind oma majja kaasa wõttis ta,

Mu haawu wõidis kallil salwiga.

Mul hinges ütles hääl siis sijemine:

„Waat, kus su oma, sõber, ligimene!“

R ä n d a j a.

Riisiku kogudus.

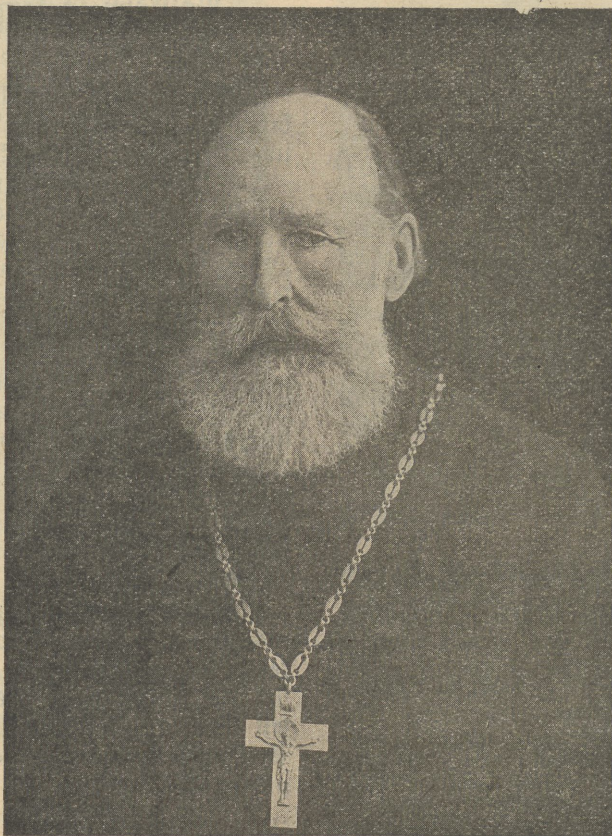
Möödunud sõda ja rewolutsioon tõi Riisiku kogudusele suure kahju: ta jäi liikuwast warandusest ilma. Kõik dokumendid, ka kiriku ajalooraamat on hääbunud.

Mõniste Riisiku kogudus asutati 1847. a. Kirikasetes Sarumõisa küünis kuni 1856. a., millal Wana-Roosa walda ehitati Riisikule iseseisew kirik. Alul oli ta ametlik nimetus Mõniste, sest ta asus Mõniste mõisniku maa peal; et aga ümbrusk. teab, et Mõnistes kirikut ei ole, nimetati ta Riisiku kirikuks. Koguduse liikmete arv on praegu 804 hinge.

Preestrid on olnud Riisiku koguduses ametis

1847. — 1931. a. 14 isikut, nimelt: Johannes Kolon 1847.—1848. a., Athan. Stwortfow 1848. a., Jakob Rusowsky 1848. a., Johannes Lebedew

1849. a., Theodor Trawlinsky 1858. a., Andrei Teppans 1866. a., Wjwolod Troitsky 1871. a., Aleksander Srebtow 1872. a., Nif. Lufik 1886. a.,

Paulus Kolon, Riisiku Up. Õigeusu koguduse ülempreester

sündis 15. märtsil 1864. a. (w. k. j.). Hariduse sai end. Riia waimulikus koolis 1876.—1880. a. ja Tartu Spetajate Seminaris 1880.—1883. a. Preestri kutseskami sooritas 1895. a. Oli kõster-õpetajaks Kolga-Jaanis 6. IX 1895. a. — 2. II 1889. a., Tallinna Issanda-muutmise koguduses diakoniks 31. III 1890. a., Riia katedraali kiriku ülemdiaakoniks 20. XII 1893. a., Petrogradi kõrgekaardiväe peakiriku ülemdiaakoniks 19. II 1895. a., kust preestriks pühitseb Aruküla kogudusse ja ümber paigutatud preestriks Riisiku kogudusse 1. VII 1914. a. Koolsa teenistuse eest Apostliku Õigeusu kiriku põllul Mitropoliit Aleksandri poolt 1928. a. ülendatud ülempreestriks.

Wana-Roosa Miku algkoolis ujuõpetuse tunde: 32 õpilasele 4 tundi nädalas.

Ülempreester P. Kolon.

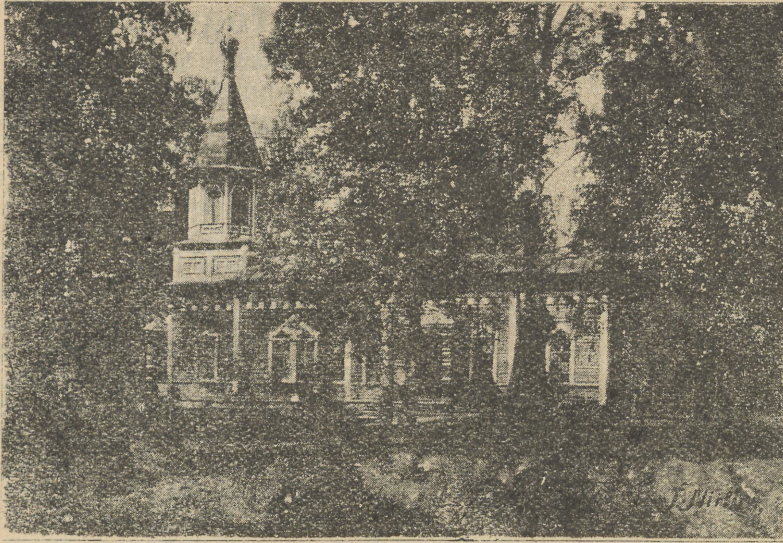
Leonid Swoinsky 1890. a., Paul Rewdatshin 1892. a., Georg Wälbe 1901. a., Aleksander Srew 1908. a., Paulus Kolon 1914.—1928. a. Kõster-õpetajaks 23 isikut, kes palju tööd on hariduse alal teinud.

Riisiku koguduses töötas 1 kihelkonna- ja 3 abikooli: Wana-Roosa, Kõrgepalu ja Krabi walda- des, mis wõeti Eesti Wabariigi Walitsuse poolt üle, kuid anti uuesti tagasi ja nüüd on koguduse poolt ära müüdüd.

Koguduse maa, mis asus 35 klm. kauguses, on wõd- randatud 1. mailt 1929. a.

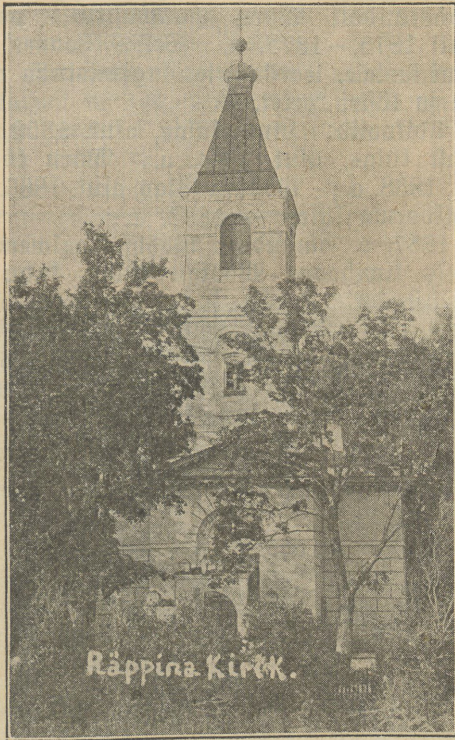
Koguduse aineline jõud on nõrk. Ka waimsel alal tuleb preestril kõik üksi teha, sest abital ei ole, ainult mõned hääleka- mad naised aita- wad kirikulaulu- des kaasa.

Preester annab

Räpina Apostliku Õigeusu Kirik.

Ta ehitati 1855. a. ja on puuehitis plekk-katusesega. Soone on täiesti korras ja alles 1930. a. värwiti ja remonteeriti kirik seest- ja wäljastpoolt, mis 600 kr. maksma läks. Kirik on pühitsetud Prohwet Ristija Johannele nimele ja kirikunimepäewa peetakse koguduse poolt igal aastal 24. juunil.

Räpina Eesti Ap. Õigeusu kirik.

Räpina kirik, ehitatud 1834. a. on üks ilusamaid kirikuid. Kiriku maalide hulgas leidub algupäraseid kunstiteoseid, mis kirikusse-astujale jätab sügawa mulje. Kiriku sisemist ilu on katsutud rohkesti tõsta N. Pätši preestriskis olemise ajal Räpinas, mille eest kogudus tänini tänutundega meele tuletab oma hoolsat hingekarjast. Kirik on hästi

alles hoidunud ja on täiesti korras. Kirik on pühitsetud püha Sakariase auks, ning kogudus pühitseb kiriku aastapäewa 5. sept.

Rus lambad, seal ta karjane.

Wanal ajal elas üks ristiusu piiskopp Johannes Armuline. Tema koguduse liikmeil oli üks halb omadus, nimelt peale ewangeliumi lugemise paljud neist lahkusid kirikust, et wäljas istuda ja juttu westa. Üksford, kui piiskopp ewangeeliumi lugemise oli lõpetanud ja suur osa rahwast kirikust wälja läinud, lõpetas ta teenistuse ja läks ka wälja, istus sinna jutuwestjate juure.

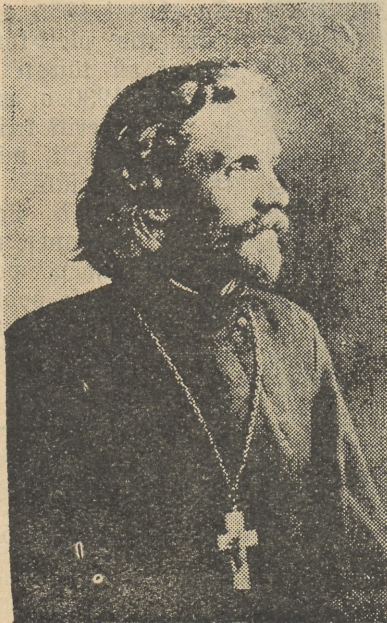
Kõik olid väga imestunud sarnase teguwiihi üle. Johannes aga ütles:

„Lapsed, kus wiibiwad lambad, seal peab ka karjane olema. Müüd, kas läheme kõik tagasi kirikusse ja mina lõpetan jumalateenistuse, wõi jääte siia ja jään ka mina siia teie juure, sellepärast et mina olen tulnud jumalateenistust pidama ja wereta ohwrit tooma teie pattude eest, aga teie jooftete ära ega taha lühikestki aega wiibida ja kõnelda oma Soojaga ja Peastjaga. Oh, kui awaneksid teie waimuilmad, et wõiksite nendega näha imeilusat Pühade Andide ülendamisest! Siis näeksite ka Jumala ingleid, kes hirmu ja kartusega selle teenistuse juures seisawad, ning Jumala Talle, kes kui heledam päike kõiki walgustab, kes Teda paluwad!”

Kõik tundsid häbi oma teguwiihi üle, läksid tagasi kirikusse, ja sellest ajast peale ei lahkunud kunagi keegi enne jumalateenistuse lõppu sealt.

R ä n d a j a.

Wäga õnnis on see, keda Sina
oled ära walinud ja wastu wõt-
nud, Issand.

† Ülempreester R. Lamberg

südis 15. sept. 1876. a., suri 8. mail 1931. a. Hari-
duse omandas endises Riia Waimulikus Seminaris,
mille lõpetas 1898. a. Preestri ametit pidas 28 a.
Oli Rápina preestriks 1920.—1931. aastani. Surma-
tuine käsi on rõõwinud töõwõimsa inimese, kes oleks
suutnud veel palju teha Rápina koguduse kasuks.
Teda tunni kui rahundidjat ja kohusetruud inimest.
Sumal ühendagu tema hinge ja andku talle rahuliku
puhkamist kuni lord ärkab!

Rápina kogudus.

(Koguduse arhiivi andmetel.)

Rápina Ap. Digeusu kogudus sai algufe
1752. a. Esmesed koguduseliikmed olid ko-
haliku paberiwabriku umbes 400 töõlist.
1845.—1846. a. suurenes kogudus 1300 hinge
wõrra luteriusust ületulnuist. Peale 1846. a.
alanes Ap. Digeusu wastuwõtjate arv. Siiski
kaswas koguduse arv kuni 3000. Uastaid
hiljem kahanes koguduse liikmete arv naabri
kogudusisse üleminekuga. (Piirisaare, Saanja,
Rähri, Timo). 1752.—1797. a. preestrid on
teadmata. 1797. a. teenisid Rápina kog.
peal 12 preestrit — Peeter Floriasky, Theodor
Tshihatshoff, Wafili Preobraschensky, Matfei
Sawitsky, Peeter Shtshenin, Jefimi Wer-
houstinsky, Aleksander Belinow, Iwan Lebe-
dew, Aleksander Tamm, Johan Sepp, Nikolai
Päts, Kondrat Saarmann ja Karp Lamberg.
Leeri- ja algõppus algas 1858. a. preester
J. Lebedewi Rápina kogudusse asumisega.
Koguduse päralt olew kiwihoone, mis 1922.
a. wõõrandati Wõru maawalitsuse poolt,
ehitati 1875.—1878. a. Selles hoones oli
ruumi lastele, leerilastele, lugemistuba rah-
wale ja kõstri korter.

Übikoolid: Linte külas, asut. 1859. a.;
Kirmõ külas, asut. 1864. a.; Waru külas,
asut. 1868. a.; Wõõbsu külas, asut. 1866. a.;
Mehikoorma külas — 1882. a.

1887. a. omandati Wõõbsu palwemaja
tarbeks kiwihoone Wõõbsu külas, kuhu ka
kool üürikorterist üle kolis. Keskmise õpi-
laste arv aastas oli: 1859.—1865. a. — 100
õpil.; 1865.—1867. a. — 205 õpil.; 1867.—
1895. a. — 190—250 õpil., milline arv püsis
1916.—17. aastani kuni koolid suleti.

Ülempreester R. Lamberg.

Issa Mitropolit Aleksandri
wiimne õnnistamine Rápina ko-
guduse ülempreestrit isa R. Lam-
berg'i peale tema põrmu hauda-
lastmist 12. mail s. a. kell 16 Tal-
linna Aleksander-Newski surnu-
aal.

Antsla Cesti Apostliku Õigeusu kirik.

Kirik ehitati 1895. aastal. Ta on avar ja kunstiliselt kaunis ehitis kiivist. Hoone nõuab väljast- ja seestpoolt terget parandamist. Palwetajaid mahutab ligi 800. Kirik on õnnistatud püha prohvet Eliase auks ja tema aastapäewa kogudus pühitseb 20. juulil.

Kogudusel praegu alalist preestrit ei ole, ja peale preester Karl Ustawi lahkumist 1. detsembril 1928. a. täidab kogud. preestri kohuseid Wõrumaa praost, preester Joh. Randwere, aga kohapealjuhhib koguduse elu eesotsas esimehe P. Albrecht'iga koguduse nõukogu ja koster A. Püts.

Koguduse peamure on omale alalist hingekarjast walida, mille teostamiseks on nõukogu wiimasel ajal agarasti asunud.

Koguduse nõukogu oma esimehe agaralt eestwõttel on möödunud aastal preestri elumajale uue katuse katnud; aga käesolewal aastal preestri korteri seestpoolt täiesti ümber ehitatud ja remonteerinud.

Andres Jaani p. Püts, Antsla Cesti Ap-liku Õigeusu koguduse koster,

fündis 14. jaan. 1865. a. k. j. Oli õpetajaks 1. okt. 1884. a. — 1. okt. 1895. a. Kõbruni abikoolis. 1. okt. 1895. a. — 18. nov. 1902. a. Keili algkoolis; 18. nov. 1902. a. — 5. aug. 1911. a. Kõrina kog. kõstrikis ja samas kihelkonnakoolis õpetajaks; 5. aug. 1911. a. püüis Antsla kog. kõstrikis ja sama kihelkonnakoolis õpet.; 1920. a. — 1. aug. 1925. a. Koigu alg. õpet.; 1. aug. 1925. a. läks õpetaja-pensioonile ühtlasi jäädes Antsla kog. kõstrikis edasi. Ta on seltskonnatööst juure huwiga oja wõtnud, aga iseäranis laulukooride organiseerimises ja juhutamises.

Raika Cesti Apostlik Õigeusu kirik.

Raika kogudus.

Raika Cesti Apostliku Õigeusu kogudus awati 20. augustil 1896. a. Koguduses on praegu 458 liiget, kellest mehi 240 ja naiti 218 hinge. Kogudusel on korralik preestri elumaja ja hooned, kirikumaa suurus on 5

tiinu. Surnuaed asub kiriku juures. Kirik on ehitatud 1900. a. puust, plekk-katusjega. Ta on ruumikas ja seeftpoolt warustatud wäärtusliffude maalidega. Wäljastpoolt nõuab kirikuhooone remonti. Kogudusel praegu oma alalist hingekarjast ei ole ja teda asetab Wõrumaa praost preester J. Randwere.

Johan Meese p. Antjow, Raika Cesti Apofkl. Õigeusu koguduse koster,

fünd. 25. now. 1878. a. Raikas. Algkoolihariduse omas ta Karula Ap-ku Õigeusu 2-klasfififes kihelkonnakoolis, mille lõpetas 1893. a. Määratud Raagjärwe walla õigeusu abikooli õpetajaks 29. okt. 1899. a., ümberpaigutatud Raika õigeusu abikooli õpetajaks 19. okt. 1901. a., määratud Lelle koguduse kõstri kohustetäitjaks ja sama kihelkonnakooli õpetajaks 14. okt. 1902. a., wallawalitjusele kooli üleandmise ajal walitud Raika algkooli juhatajaks 12. sept. 1919. a., juureft maailmasõjast osa wõtnud ja õppinud Wõrus õpetajate ettevalmistamise ning edasiharimise suwekurjufil ja sel teel omandanud õpetaja kutseõiguse 1. sept. 1922. a. Peale kooli- ja kirikutöö on ta agarafti feltskonnategewuseft osa wõtnud.

Rähri kogudus.

Rähri kogudus awati 1846. a. Ta asub Rähri asunduses ja wallas ning osalt wäljaspool walla piire. Kogudus hingede arwu poolest pole suur, kuid töötab wiimasel ajal agarasti ja ühelmeel el Apostliku Digeusu edendamiseks. Käesolewal aastal 28. juunil oli Rähri Apostliku Digeusu koguduse 85-a. juubel. Sel puhul oli korraldatud kirikus kontsert-jumalateenistus ja koolimajas loteriiallegrii. Jumalateenistust pidas Tartu Aleksandri kog. ülempreeste A. Laar, Wõrumaa praost — preester J. Randwere ja naabri kog. Timmo preester J. Kõiwu kaasteenimisel, kuna preester A. Waht ise oma laulukoori juhatas. Jumalateenistus jättis sügawa mulje palmetajale. Waimustawalt kõlas üldlaul, aga haruldaselt hästi kõlas koorilaul ja pr. Urgardi soololaulud. Peab küll ütleva, kirjeldamatut waewa on isa Waht näinud Rähri kirikukoori korraldamisel ja õpetamisel, sest Rähri kirikukoor ei jää maha oma laulukunstis paljuist linna kirikukoorest. On näha, et see mees oskab ja tahab tööd teha. Jumal aidaku teda edasi töötada oma koguduse kasuks! Juubelipäew oli suureks sündmuseks Rähri koguduse elus ja teda tuleb lugeda täiesti kordaläinuks waimselt kui ka materjalselt, mille eest suurt tänu wõlgnewad koguduselt kirikuwanem ja koguduse nõukogu eesotsjas oma kalli hingekarjasega.

Plaani kogud. preester Sergei Zõnise p. Samon sündis 1902. a. Alghariduse omandas Riia Nikolai gümnaasiumis. 1924. a. andis ekiami waimuliku seminari õppekawa nõuete järele. Diafoniks pühitsetud Tallinna Siimeoni kirikus 7. IX 1924. a. Preeftriiks pühitsetud 14. IX 1924. a. Tallinna Jõsandamuutmise peakirikus. Oli preeftriiks Mäemõisa koguduses 15. IX 1924. a. kuni 30. XI 1924. aastani; Narwa Gesti Nikolai koguduses 30. XI 1924. — 1. X 1928. a. Plaani koguduses 1. X 1928. a. Wallitud Pärnu II Jõsandamuutmise koguduse preeftriiks 25. okt. 1931. a., kuhu ta ka asus.

Rähri Ap. Digeusu koguduse nõukogu oma piduõõrastega koguduse 85-a. juubeli puhul. 28. IV 31. a.

Jätuwad wajakult paremale: S. Kirschberg, preester A. Waht, praost J. Randwere, ülempreester A. Laar, pr. J. Kõiw, K. Karolin.
Seisawad wajakult paremale: J. Riusalas, Labi, A. Ilus, J. Mels, J. Kirschberg.

Blaani Gesti Üp. Õigeusu kirik.

Plaani kogudus.

Plaani Üp. Õigeusu kogudus on asutatud 1847. a. Koguduse kirik asus Miilimäel 14 kilomeetrit Võru linnast.

Kiriku mahapõlemise järele asuti⁷ uue kiriku ehitamisele, mis teostati 1873. aastal Plaani mõisa maal. Kirik õnnistati 1874. aastal. Kirik on pühitsetud püha Nikolai auks ja kirikupüha peetakse 6. detsembril.

Preestriteks olid: 1) isa Lebedew, 2) isa Tshihatshew, 3) isa Hrebtow, 4) isa Karlson.

Kihelkonnakoolis oli igal aastal 50 õpilast. Koguduse praegune kõige suurem mure on majandus-hoonete remonteerimine, sest viimased on väga viletsas seisukorras. Suuremat kulu nõuab preestri ja kõstri majade hordaseadmine, mida on juba tehtud ja kaawatsetakse ligemal ajal teha.

Saanemetša Gesti Apostliku Õigeusu kirik.

Kirik ehitati 1855. a. ja on puuehitis plekk-katusel. Kirik nõuab üldiselt remonti, iseäranis on tarvilik wärwida plekk-katust ja seinu seest- ja wäljastpoolt ja kohendada afna-raame, mille kaudu talwel tuul sisse puhub.

29. juunil 1925. a. pühitsetes Saanemetša kogudus toredasti oma waimse ema — kogu-

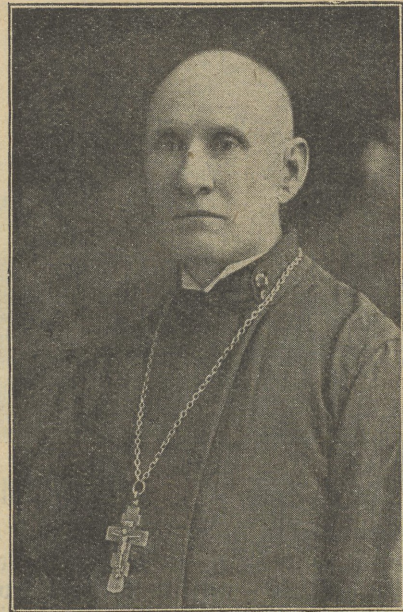
duse 75-a. juubelit, millest ka isa Mitropolit Aleksander osa wõttis. Kirik on pühitsetud püha Apostlite Peetruse ja Pauluse nimele ja kogudus peab igal aastal kiriku nimepäewa 29. juunil.

Kogudus on asutatud 1850. aastal.

Wäljamõte Wõru Cesti Apostliku Õigeusu Praostkonna 1931. a. aruandest.

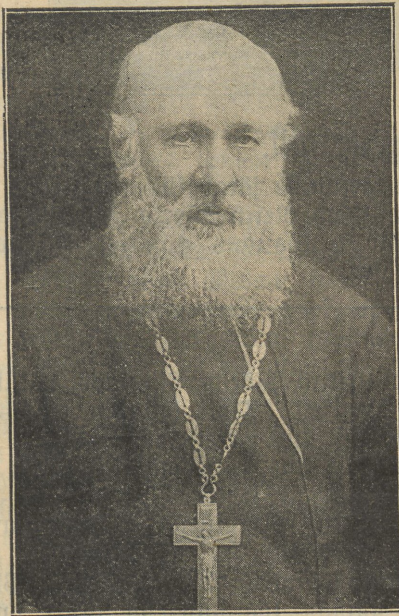
Wõru Cesti Apostliku Õigeusu praostkond koosneb järgmisest kogudusest: 1. Wõru, 2. Walga, 3. Rāpina, 4. Timo, 5. Rāhri, 6. Plaani, 7. Riisiku, 8. Antsla, 9. Raika, 10. Karula, 11. Laanemetsa.

Praostkonnas on 10 kirikut, 4 palwe-maja, 9 waimulikku ja 3 kōstrit. Kōstrite wabad kohad on: Karula, Rāhri, Laanemetsa, Plaani, Riisiku, Rāpina, Timo ja Wõru koguduses. Neis kohis kōstri kohustusi täidawad kas asjaarmastajad koguduse

Preester Timotheus Roi

lündis 18. märtsil 1883. a. Muhu saarel Hellamaa kihelkonnas. Esialgse hariduse saanud Hellama 2 H. kihelkonnakoolis ja pärast Kuresaare kihelkonnakoolis. Opetaja kutse omandas Haapsalus pedagoogika kursul. Haridust täiendas Riia linnas õhtu-gümnaasiumis. Diaconiks pühitseti Tallinna Issandamuutmise kiriku peale 14. sept. 1915. a. Preestriks pühitsetud ja sai preestri koha Wõnnu kirikusse 4. detf. 1916. a. Peale selle preestrina teeninud Petserimaal Kulje kirikus 1918. a. — 1919. a., Werstas 1919.—1923. a. Tõrwa linnas 1927. a. juuni kuust asetäitja preestrina 1931. aastani. Alalijelt ametis Walgamaal Laanemetsa algkooli juhatajana, mille kõrwal ta ka jeltkonnatööst agaraasti osa wõtab. Issa Mitropolitidi poolt määratud 30. XI 31. a. Laanemetsa kog. aset. preestriks.

**Nikolai Lebedew,
Laanemetsa Ap. Õigeusu kog. ülempreester,**

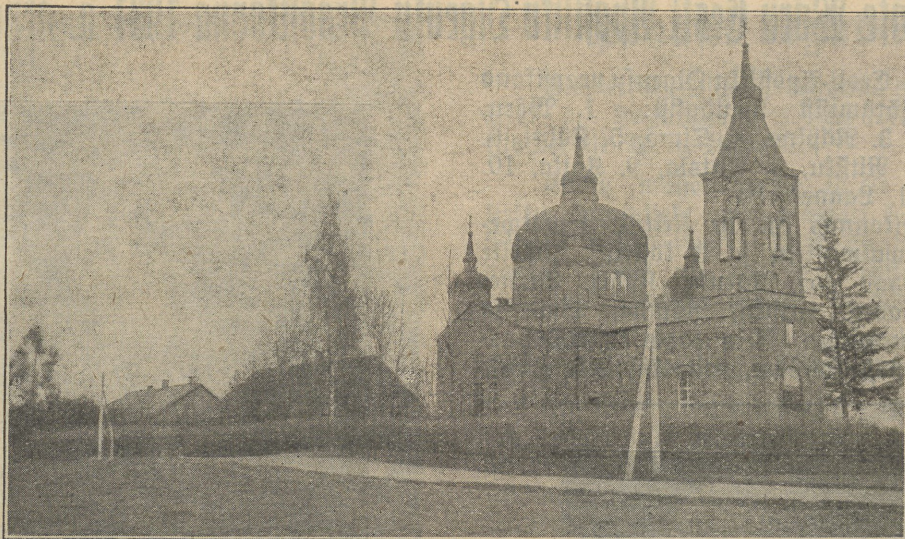
sündis 5. aprillil 1855. a. Laanemetsas, lõpetas end. waimulikku seminari 27. juunil 1878. a. 11. aug. 1878. a. oli Laanemetsa kiriku kōstriks ja kihelkonnakooliõpetajaks. 23. aug. 1881. a. pühitseti diaconiks. 29. aug. 1881. a. pühitseti preestriks Lirimetsa kogudusse (Saaremaal); 24. aug. 1883. a. paigutati Antsla koguduse preestriks; 18. nov. 1883. a. ümber paigutatud Laanemetsa koguduse preestriks; 15. okl. 1889. a. ümber paigutatud Lõri kogud. preestriks; 23. juulil 1920. a. ümber paigutatud tagasi Laanemetsa; 1. aug. 1903. a. kuni 27. sept. 1911. a. oli ujuõpetajaks Taali ministereiumi koolis. 18. märtsil 1921. a. kõrgendati ülempreestrisk. 11. sept. s. a. pühitsete isa Lebedew 50-a. teenistusejuubelil preestri-ameti alal, millest kogudus ja ametinemed soojalt osa wõtšid. 1. nov. s. a. wabastas Sinod teda Laanemetsa koguduse hingekarjase ametist tema omal palwel wanaduse ja nõrga terwise tõttu. Tema teenistuse juubelipäewaks andis isa Mitropolit Aleksander temale palitse kandmise õiguse. Praostkond kinkis isukaantega Piiblitraamatu. Umbruskond austab teda kui head rahunõudjat inimest. Hea wanake, wiibi meie keskel weel palju aastaid!

liikmed wõi mõnes koguduses ajab preester kellegi abita läbi. Alalised hingekarjased puuduwad Antsla ja Raika koguduses, kus preestri kohuseid täidab Wõru koguduse preester Joh. Randwere.

Roguduse liikmeid oli 1930. a. 12675 hinge:

Ristitud	200 hinge.
Salwitud	25 "
Pihti kaudu tagasi wõdetud	2 "
Surnud	149 "
Uusult lahtunud	19 "
Kiriklikult abiellunud paari	52 "
Armulaual olnud	3020 "
Sissetulek kroonides	14245

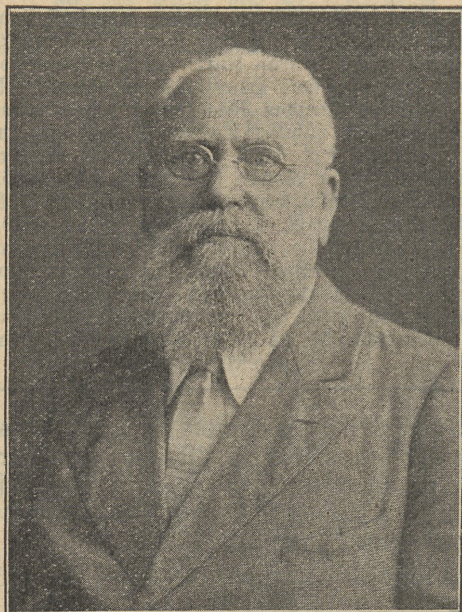
Kirikute hooned on pea kõik korras, aga ijaaranis hästi on wiimaseil aastail remon-

Karula Cesti Apostliku Nigeusu kirik.

Ta ehitati 1878. a. Kirikuhoone on kiwist ja nõuab wäljast- ja seestpoolt remon- teerimist. 1929. a. on kiriku katus wärwitud. Hoone on ruumifas ja seestpoolt kunstirikas,

mis palwetajaile jätab sügawa mulje. Kirik on pühitsetud Neitsi Maria kaitsepüha mälestuseks ja kogudus pühitseb kirikupäewa 1. oktoobril.

Soatim Soatimi pg. Nüpsit, Karula Apostl. Nigeusu koguduse preester,

sündis 14. XI 1860. a. Woldi algkooli õpetajaks olnud 1. XI 1876. — 15. IV 1878. a.; Tartu õpetajate seminari kursuse lõpetanud 29. IX 1881. a.; oli Saaremaal Püha-Waljala kihelkonnakooliõpetajaks ja kõstrik 16. X 1881. a. — 9. XI 1901. a.; Riia Peetri-Pauluse kiriku kõstrik, diakoniks ja õpetajaks 9. XI 1901. a. — 14. XI 1909. a.; Karula preestrik 14. XI 1909. senini.

teeritud kirikud Wõrus, Rāpinas, Riisikus ja Walga Peakirik. Timo kogudus ehitas aru- ande aastal uue preestrimaja, Wõru koguduses ehitati uus palwemaja, Rāpina koguduses on algust tehtud Mehikoorma külas uue abikiriku ehitamisega. Ka majandus- hooneid parandatakse. Wõõrandatud maad on tagasi saanud: Wõru, Rāhri, Plaani, Timo, Rāpina kogudused ja juure on saanud maad Untsla ja Laanemetsa kogudused. Mainitud kogudusil on mõned suuremad ja teisel vähemad, umbes asuniku krundi suurused, maa-alad. Kaika kogudusel on ka oma kirikumaa 15 wakamaad, kuna Riisiku ja Walga kogudusil on kirikumaad wõõ- randatud lauguse tõttu. Karula koguduse krundi pärast käib protsess edasi, sest selle koguduse maa on ebaõigeil põhjusil Põllu- tödministeeriumi poolt ära wõetud.

Praostkonna nõuk. liikmeiks on: ülem- preester P. Kolon, preester A. Waht, hrad J. Kraaw ja A. Telg.

Preester Job. Randwere jufluš
 praost ülempreestri N. Protopopowi matmisel Wõru Apostliku õigeusu kirikus
 3. weebuaril 1924. a.

Selle asja pärast tuletan ma sind meele, et Jumala armuanni pead üles õhtutama, mis sinu sees on mu käte pealepanemise läbi. (2 Tim. 1, 6.)

Urmas isa, kaasteenija ja wõitleja Kristuse wiinamäel!

Kui sa püha preesterliku ameti wastu wõtsid, siis kõlasid sulle sind õnnistawa Piiskopi sõnad: „Wõta wastu, sa ära walitsetud Isjanda sulane, püha Waimu annet ja hõia seda õiguse, tõe, armastuse ja lootuse pitserit puhtalt, rikkumatult ning laitmatult oma wiimse hingetõmbuseni“. Selle läbi oli sulle meelewald antud Isjanda Jeefuse Kristuse käest oma karja hoida, tõetundmise poole juhutada ning nende ja oma pattude eest wereta õhtrit Jumala aujärje ette lepitamiseks kanda. Sa pidašid koguma ja suurendama efsinud poegi ja tütreid Eunastaja sõnade järele kui kana kogub omi poegi tiibade alla.

Ka inimeste pattude üle oli sul meelewald Eunastaja sõnade järele, kui ta oma apostleile ütles: „Wõtke püha Waimu, kellele teie iial patud andeks annate, neile on need andeks antud; kellele teie iial patud kinnitate, neile on need kinnitatud.“ (Joh. 20., 22.—23.).

Kas sa kõik selle oma inimlikus nõtruses oled suutnud täita ja korda saata, selle üle ei mõista meie kohut, waid sa annad aru oma Isjandale Jeefusele Kristusele, kelle pale ees sa nüüd seisad. Kuid ühte meie wõime kõik ühest suust ja meelest tunnistada, et sa oled olnud julge ja ustaw Kristuse teener siin pühas tempelis peale wiiekümne aasta.

Mitu korda sa oled siin pühas kijas Kristuse õhtusöömaaja sakramenti õnnistanud, sellega Kristuse kannatamist ja surma usklikete hingile meele tuletanud ning wiimast Kristuse testamenti täitnud, kui Sa ütles: „Seda te h k e M i n u m ä l e s t u s e k s!“

Mitu korda oled sa oma käsi taewa poole, kui Elawa Jumala preester ja õhwerdaja, Helde Isa ja Kristuse poole tõstnud ja hüüdnud: „Hõia oma kogudust, kinnita oma lapsi usus ja armastuses, kogu Sa kõik kõlku, kui karjane oma talleksi enne koju ajamist ühte kogub.“

Seda waewarikast tööd tegid sa kogu oma eluaja. Uga nüüd lamad sa oma koguduse liikmete, õpilaste ja austajate keskel waitides. Su huuled ja keel on igawesti kinni seotud, käed kõidetud, jalad mähitud, silmad ja waade kustunud. Ei näe sa enam oma sõpru ning ei kuule nuttu, aga siiski sinu surematu hing hüüab kõikide poole, et igawene armastus ei lõpe iialgi, sellepärast, wennad ja õed, sugulased ja tuttawad, tuletage teda kadunud meele

† **Ülempreester Nikolai Protopopow**

sündis 1845. a. 30. sept. w. l. j., surnud 29 jaan. 1924. a. Hariduse omandas end. Riia Waimulikuse Seminaris, mille 1867. a. lõpetas. Oli olnud Rähri koguduse preestriks 1869.—1872. a. Siis Wõru koguduse preestriks 1872.—1921. a. Oli Wõrumaa praostiks 1883.—1909. a. Tema agaral ettevõttel on ehitatud Wõrumaale mitu ap-ku õigeusu kirikut. Oli Wõru linnawolikogu liikmeks walimise järgi 1884.—1894. a. Oma kohuste täitmisel on olnud kadunu iika täpne ja õiglane.

oma palweis, et ta rahu riigi pärijaks saaks. Nõnda siis sa, armas kaasteenija, kaod ja sammud julgesti maifest ilmašt waheteki taha, s. o. igawikku, kust tagastulekut enam ei ole ja kuhu ka tarwis pole ilmalikku au, kulda, hõbedat, teenijaid — waid sinna on tarwis ainult hinge puhtust, usku ja häid tegusid.

Lõpuks ütlesin ma kõigile, kellele ta midagi paha on teinud: „Seppige ära, unustage kõik, sest kes on ise patuta, see wisatu tema peale esimene kivi“.

Sugulased, sõbrad ja tuttawad, ärge kurwastuge ja nutke kadunu pärast: kui teie ka hinge põhjast kifsandaksite, kui teie õõd ja päewad palwetaksite, kui teie oma filmadest kõik pisarad ära walaksite ja ühes hinge werega tema kirstu kallaksite, siiski ei aitaks see ja ei kutsuks enam teda ellu. Waadake — just see ongi surma hiemsam õudsus ja saladus. — Paremu kuulge Õnnistegija häält: „Kes Minu liha sööb ja Minu werd joob, sellel on igawene elu; ja Mina äratan ta üles wiimasel päewal.“ (Joh. 6, 54). **Amen.**

Sõna ristist.

Kirjutanud ülempr. A. Saar.

Sõna ristist on jõleduseks neile, kes hukka lähewad, aga meile, kes õndsaks saame, on see Jumala mäeks.

I Kor. 1, 18.

Wäljamaal on ühe kõrge mäe tipul kirik, mille torni ehiv walgustatud rist. Nimelt on rist seest õdnes ja sinna on asetatud ritta elektrilambid, mis pimeduse tulekul põlema süüdatakse. Suurepäralist waadet pakub see walgustatud rist, mis paistub kaugele ja kutsub ning manitseb: „Kes Jeesuse järele tahab käia, see wõtku oma rist!“ Walgustatud rist — see on ka meie usu märk ja sisu. Suur on ristitähete mõte ja imelik temas peituw usuwägi. Nagu igal seltsil oma märk, igal linnal, igal riigil oma wapp, nii on oma märk ja wapp ka Jumala linnal ja Kristuse riigil. Risti alla koguwad usklikud kõiges maailmas, rist on koguduse sümbol, kes ennaft Kristuse nimega nimetab. Dudne ja walus oli wanasti see märk — kurjategijate hukkamisriist sel ajal, — armsaks ja kalliks on ta muutund meile. Temata ei saa meie kristlikku wagadust ette kujutada.

Rist on kõigepealt lepitamise märk. Kui suured ka ei oleks inimeste süüd, kõik nad leiawad lepitust Jeesuse risti all. Olgu see lapseliku nõtruse ekssamm wõi rõõwli raste weresüü: kõik lepitab, kõigile annab andeks Ristilõõdud Lunastaja. Palwe „Isand, mõtle meie peale oma kuningriigis“ leiab alati armuliku wastuse: „Tõesti, sa oled minuga paradüüsis!“ Kui muidu ei ole julgust, usku ega lootust paluda, siis on see selge igaihele, kes seisatub Jeesuse ristisüu all. Siin on arm ja haldatus, siit ei lükata kedagi tagasi, siin kuulab meid Jeesus, kes iseennast ristil ohwiriks tõi meie pärast ja meie lunastamise pärast. Meil tarwitseb ainult meele tuletada seda hirmsat walu, mida kannatas Jeesus ristil — wabatahtlikult, armastawast südamest, on kohe selge, et siin kõik kahtlused kaowad ja ei ole wähematki kahewahelolekut: kas ta lepiw? Seft Tema on haawatud meie üleastumiste pärast ja rõhutud meie ülekohtu pärast. (Jees. 53, 5).

Rist on ka suur wõidumärk. Kurjust on niipalju maailmas, et ta tundub piiritu. Sageli näeme, kuidas just õelus ja ülekohtus wõimust wõtaw ja meile tundub, nagu olekski kurjus alaline wõidumees. Kuid ometi ei ole see nii. Seal, kus kurjus juba wõitu pühitses, tuli rist

maailma ja tõi õigusele wõidu. Tõsi küll, wõit maksis suure ja kalli hinna: meie Õnnistegija elu, aga ka oma elu andis Jeesus, et wõita kurjust ja teha teed õigusele ning armastusele maailma. Näedki sa weel ülekohtu, mõtle kohe risti peale ja tea, et sellega on wõidetud kurja wõim jäädawalt. Isegi kõige suurem inimese waenlane — surm — on wõidetud ristil, seft Ristilõõdud Jeesus oli esimene surnuist, kes anga üles tõusis ja meile kõigile sedasama kinkis, s. o. ülestõusmist ja wõitu surma üle.

Kuid mis meile lähim ja arusaadawaim, see on risti õnnistus. Ei ole tõesti maailmas ülemat ja kallimat õnnistust kui risti õnnistus. Juba ristisüu esimesil aastajal oli rist just õnnistustoojana suures aus. Ph. Kirill, Jerusalemma patriarh (suri 386. a.) ütleb oma õpetusõnas ristirahwale: Ürgem häbenegem tunnistada Ristilõõdud, waid julgusega tähendagem risti-märki kõigele, mida tarwitame: leiwale, mida sööme; karikale, mida joome; õnnistagem ristitähete hommikul üles tõustes ja õnnistagem oma pea aset õhtul magama minnes, tõõd tehes, teele minnes ka koju tulles, seft et see on suur Jumala armu ja wõidu märk — usklikude kaitse ja kurjawaimude hirm.

Suuri õnnetusi on hoidnud eemale usus tehtud ristimärk: tuhanded sõdurid on peastunud oma elu sellega, et keset hirmsat surmatülwi — kuulirahet — on õnnistand ennaft usus ristitähete, paljud merehädalised on peastend ristimärki meele tuletades, kuid muid õnnetusi rääkimata, kus rist tõi abi.

Ristitähete puhastab ka mõtteid, ajab kurjust südamest wälja, pühitseb meie kätetõõd. Sellepärast siis meie õnnistamegi end ristitähete — Kolmainu Jumalale ja Jeesuse Kristuse mälestuseks sõrmi kokku pannes: otjale, rinnale, paremale ja pahemale õlale.

Armas sõber! Sind ma palun ja manitsen kui usuõde ja -wenda: ära häbene iialgi Jeesust ja Tema Püha Risti!

Seft kes Jeesust ja Tema Risti häbeneb inimeste ees, teda tahab ka Jeesus häbeneda oma Isa ees.

Õnnistagem end alati julgesti ristitähete, seft meile, kes usume, on see, nagu apostel ütleb, Jumala mäeks.

Requiescat in pace!
Sit tibi terra levis!

† Wätsheslatu Randwere

sünd. 13. nov. 1911. a. Rápina kóstri-õpetaja pojana. Alghariduse omandas ta Wõru Sinna II Algkoolis. Peale mainitud kooli lõpetamist õppis ta Wõru Ühiskõnnuõpetamises, mille ta lõpetas 1930. a. paremate õpilaste hulgas lõpetas. Maikuu 1931. a. läks wabatahtlikult kaitsewäeteenistusse, kus 14. nov. s. a. peapõletikku haigestus ning juba 16. nov. selle kätte Tartus Ülikooli Nõrwikliinikus suri. W. Randwere oma nooruse peale waatamata, täitis sageli Wõru Eesti Apostliku Oigeusu kirikus kóstri kohuseid ja oli oma isale preester Joh. Randwerele praostkonna asjaajamises suureks abiks. Tema surma puhul kirjutab üks ta kooliwennist tema wanemaile järgmist: „Lubage, et jagan teie leinawalu ja awaldan sügawaimat kaastunnet, teie armsa poja, minu unustamatu kallil sõbra — pingiwelle — kauge kodu kallil tähiste juure minemise puhul!

Saaks koju hing! Ma ihkan Isa kotta
Ja Isa rinnale siit tülikirkaft ilmast ära tõtta
Ja jõuda rahusse!

Mul oli tuhat soowi minnes teele,
Üksainus neist on nüüd weel jäänud meele,
Eht laiemaks küll läinud filmaring:
Saaks koju hing!

Raske, sõnul seletamatu walujoon läbis-
tas südant kuuldes, et haljendawate kewad-
palmide wilus sammuma, puhtaid, kõrgeid

ning pühamaid aateid taotlema, elu kõrge-
maid ning kadumatuud wäärtusi otsima sõbra
— wennaks saanud pingiwelle sügawais elu-
tõe järele janunewais filmis on kustunud
jäädwalt see otsw pill, mis meid aastate
pikkusel ühistööd wenna sidemetega kokku lii-
tis — ja nüüd korraga: tema elupaat on
jõudnud igawesse rahusadamasse. Miks nii
wara läib purustaw torm üle haljendawa
kodunurme, murdes hommikastest wärske,
õitsewa kewadlille?

Kodu, sinu õnnehällist kiskus halasta-
matu, karm saatusekäsi elupuu kuldse oksa,
jättes pooleli selle külwi, mis töötas wal-
mida auks Jumalale, kodule ja rahwale, kes
ehiks siis su elutööd ja teed tänutundeis
mälestuste pärjaga.

Ufus ja armastuses sammusid sa edasi,
puhas hing — truu Isa õnnistatud armas-
tuse töö oli su sihiks, mida külwasid sa oma
heawaimu läbi nende südameisse, kes sinuga
iganes kokku puutusid.

Sa tahtsid káia suure Lunastaja, Jee-
suse Kristuse, Elu-Isanda puhtaima õpetuse
järele, kuid keset hõiskawat ilu ning kustu-
matut rõõmutunnet kutsus Isa sind oma tae-
wasesse kodusse!

Ilusamad soowid ja igatsused, mida istu-
tasite ju wara, koidueelset hommikpäewil oma
lapsi hinge — nüüd pidite neid paljutöota-
waid lootusi ja soowe nägema närtsinuna
winges sügistuules ja kandma maamulda,
külma hauakambri, kuhu ei paista enam
see säraw kodu walgus ja kuhu ei ulatu enam
palawaim emarmastus ning hoidew isakási.

Kuid üks on, kelle armastus tungib ka
pimedasse hauakambri: Kes usub Boja
sisse, sellel on igawene elu... Joh 3,36; 16,16.

Nii wõtab Jumal waigistada nende
walu, kes on kaotanud kõige kallima.

Ei saa nagu uskudagi, et sa oled lah-
kunud siit maailmast, su elaw kaju sei-
jab kustumatuna nende südameis, kes nägid
su kallimeelset hinge, su inimarmastawat
waimu! Su ohwrimeelsus, mida näitasid
koostööpäewil minu ja kogu klassi pere wastu,
on mulle unustamatuks walusaks mälestu-
seks! Jõudnud oma kodupinnale, tahan
minna su kalmukünkale, et palwekätel kõnelda
sinuga waimus:

Igawene mälestus,
Mis ei kustu ajakäras,
Mis ei kao surmasuus,
Ega luitu päikseäras.
Wõimetu siin unustus.
Igawene mälestus!

Tartus, 21. nov. 1931. aastal.

stud. theol. Elmar Pähn.

Minu endise aja klasfijuhatajale õpetaja Johan Randwere'le.

Teil on nüüd neil päewil surnud
Teie armas pojuke,
Lahkunud siit ilmast ära,
maha jättes wanemad.

Äga ärge kurwastage,
kallid wanemad ja õde,
Ärge pisaraid nii palju
Slawa pärast walage!

Meie kõik ja ilmast lähme
ära sinna kõrgele.
Seal kus inglid unelaulu,
meile tasa laulawad.

Sellepärast ei teil maksa
nõnda palju kurwastada.
Trööstige end sellega,
et kord Slawat taewas näete

Trööstiks Teile Teie poja surma puhul.

Sügawa kaastundega S. Harkmann'ilt.

Wõrus, 19/11. 1931. a.

IV. kl. õpil. II. algk.

P a l w e.

Wõta wastu, oh Isand, fogu minu
wabadus! Wõta wastu minu mälestus,
mõistus ja kõik minu tahtmine! Mis mul
iial on, wõi mis ma wõin, on mulle Sinult
kingitud. Selle kõik annan sulle tagasi,

täiesti Sinu tahtmise walitseda. Anna mulle
ainult oma armastust ja oma armu, siis
olen ma küllalt rikas ja ei nõua midagi
muud. Amen.